

Hald Ege kirke

[Link til pastoratets hovedside med kirkeblad](#)

Kirken er af hensyn til hærværk kun åben når der er personale til stede. Da kan du gå ind i den og nyde det smukke kirkerum. Sæt dig på en af bænkerne og lad tankerne løbe eller bed en bøn eller gå op til alteret og knæl på knæfaldet og se på det smukke kors på alteret. Kirken er også din. Du skal bare lade som om du er hjemme i Guds hus. Og vil du være med til gudstjeneste, så tag et kirkeblad i våbenhuset, og se der i, hvornår der er gudstjeneste.

**Kirken set fra vest. Johannes Exner er en begavet arkitekt.
Det er et vaks bygningsværk, han har kreeret.**

**Og her har vi den fra øst. Begyndelsen af april 05. Ingen blade på træerne endnu.
Det er fint, at kommunen har fældet noget af bevoksningen i deres arealer rundt om kirken, så man kan få øje på den.**

Hald Ege kirke

Hald Ege kirke er opført i 3 etaper som vinterbyggeri i 1964-65, 1965-66 og 1966-67.

Arkitekter Inger og Johannes Exner m.a.a.

Ingeniør Edward Troelsgård F.R.I. Landskabsarkitekt Sven-Ingvar Anderson (konsulent).

Altersølvet udført i samarbejde med guldsmedene Helga og Bent Exner.

De lange mure, tårn og kirkebygning er udført som selvbyggeri.

Samlede omkostninger med inventar var knapt 500.000 kr.

Tanken om at bygge kirke i Hald Ege opstod i 30'erne på foranledning af daværende sognepræst Tage Severinsen, til dels på grund af det store patienttal på den daværende folkekuranstalt, men først i foråret 1960, da udstykningsplanen for Hald Teglgård, hvoraf kirke og kirkegård er en del, blev vedtaget, kom der for alvor gang i planerne. Til projektet blev antaget arkitekterne Inger og Johs. Exner m.a.a., kendt som nogle af

landets fineste kirkearkitekter.

Komiteens arbejde blev stærkt hæmmet af de gældende statslige restriktioner for kirkeligt byggeri, som umuliggjorde enhver tanke om en hurtigt gennemført kirkesag.

Exner udarbejdede et meget enkelt projekt, som kunne bygges af selvbyggere (faglærte som ufaglærte). Efteråret 1963 besluttedes det at forsøge byggeriet fremskyndet ved at henholde sig til lov om vedligeholdelser af kirker og kirkegårde; herved ændrede man formelt kirkesagen til et projekt omfattende hjælpekirkegård med kapel m. v.

12. oktober 1964 forelå kirkeministeriets godkendelse af skitseprojektet. Igangsætningstilladelse blev samtidig givet projektets første etape: Anlæg af kirkegård med dige, parkeringsplads med omgivende murværk, adgangsveje m. v. og opførelse af klokketårn med klokke. Etapen blev gennemført i et samarbejde mellem professionel og frivillig arbejdskraft.

Johannes Exner, der har forstuddannelse, havde udarbejdet kirkegårdsanlægget i samarbejde med landskabsarkitekt Sven-Ingvar Anderson. Gravanlægget er en kvartcirkel omkring bronzealderhøjen, opdelt i 3 afdelinger, adskilt ved

Blomsterengen på kirkegården.

Kirken blev indviet 16. maj 1971. Loven, der gjorde det umuligt at bygge kirke fra først af, var blevet ændret, og man kom til vejs ende.

Vi ser på bygværket. To ca. 130 m lange parallelle mure samler en række funktioner til en helhed i balance med landskabets store kurver og skovens urolige vækstformer. Nærmest hovedvejen er der sat plads af til en bolig, derefter følger en parkeringsplads, en birumsbygning, ankomstgården, kirkebygningen og sidst en gård med klokketårn. Fra ankomstgården, kan man se kirkegårdens høj med det store trækors hæve sig over muren. Gården er belagt med bøgesveller, der danner en stor roset med en møllesten i centrum. Mellem sveller og bygninger er gården belagt med rullesten.

Bygningerne er opført af betonblokke og som murene hvidmalede. Træværket er mørkt imprægneret og tagene af lysegrå eternit.

Hoveddøren til kirken er udført af brede planker, der i modsætning til det øvrige træværk er rødmalet.

Kirkerummets gulv er udført af brede, svære planker, lagt med brede fuger, der er udfyldt med ral. Mellem plankegulvet og væg-

gene er der en bred rende, fyldt med rullesten. Rummet går op i tagkonstruktionen, så træspærene danner et stærkt synligt element.

Gavlen modsat alteret er udformet som et stort vindue, hvorfra den væsentligste del af dagslyset kommer.

veje. Alle kirkegårdens gravsten vender forsiden mod højen. 50 cm høje og 40 cm brede hække er et væsentligt led i beplantningen, som er lav for at bevare landskabsformen, der er bestemt af kæmpehøjen.

7. august 1965 forelå tilladelse til at gennemføre projektets anden etape, kapellet, der blev færdig i løbet af sommeren, og søndag den 1. oktober 1967 holdtes den første normale gudstjeneste.

3. etape, den såkaldte birumsbygning, blev opført i 1968; den er opført af professionelle og indeholder ligkapel, redskabsrum, magasiner, fyrrum, toilet og garderobe. Sidste del af byggeriet, konfirmandstuen, blev taget i brug først i 1970.

Bænke, prædikestol, alter og døbefont er ligesom gulsvellerne udført af grågrønt, trykimprægneret fyrretræ. Bænkenes ben og alle beslag er af galvaniseret jern. Bænkenes hynder er betrukket med rødt militærklæde.

Alteret er udført som et simpelt stykke tømmerarbejde af svære planker, kun smykket af et spinkelt kors og to alterstager af jern og sølv. I alterkorsets fire arme er der i udsavede huller ophængt lueforyldte sølvkugler, som fanger og reflekterer lyset.

Også prædikestolen er udført med robuste tømmerdetaljer. Fronten er dækket af et stykke ufarvet klæde, af samme slags, som er anvendt til knæfaldet. Døbefonten er en svær planke, kilet fast i et hul i gulvet. I en hulning i to tværlagte tømmerstykker hviler et sølvfad, formet som en del af en kugleskal, hvori dåbsvandet vil ses som en stor vanddråbe. Dåbskanden; der er udformet som en spand med hank, hænger under fonten på en krog. Så enkelt og ligetil, som det hele er formet, virker det dog arkitektonisk meget bevidst.

E. Dancker- Jensen.

**Korset på alteret.
Perlerne symboliserer Jesus (i midten) og
hans tolv apostle (ud ad korsarmene).**

Prædikestolens forside.

**Billedvævningen på forsiden af prædikestolen er udført af Ragnhild Ølgaard fra Skræ ved Thorning til kirkens 25-års jubilæum i 1992.
Den forestiller de fire**

evangelisters symboler: Engelen (Matthæus), Løven, (Markus), oxen (Lukas) og øren (Johannes).

Symbolerne er tilsammen formet som en cirkel. Til vævningen er benyttet rensdyrlav, flere slags uld bl.a. angorauld, silke, bomuld samt sølv - og guldtråde.

Orgelet.

I kirkens første tid havde man et elektrisk harmonium udlånt af Folkekuren. November 1968 opstilledes et rigtigt orgel, som var en foræring fra en slægtning til kirkens daværende præst Erik Ågård. 1978 tegnede Johannes Exner et orgelhus til et nyt instrument, der blev bygget af Bruno Christensen og Sønner. Det indviedes 23. marts 1980. Det gamle orgels piber blev solgt på indvielsesdagen og indbragte godt og vel ti tusind kroner.

Orgelet har 6 stemmer inkl. pedalstemme. Orgelpibernes klang og størrelse er tilpasset kirken. Orgelhus, facade og træpiberne er som kirkens øvrige inventar af fyrretræ. Der er 301 piber i alt. "Orgelet er bygget til at skulle holde i århundreder", sagde orgelbyggeren ved indvielsen.

Klokken.

Kirkens klokke befinder sig inde i tårnet godt en meter under tårnets øvre kant. Tårnets tag er "omvendt", så lyden fra klokken bliver reflekteret via taget ud i byen. Klokkesproget: Opvågner, alle dybe toner, til pris for menneskets forsoner. (Salmebogen 247 v.5)

Døren til kirken.

Mere om Hald Ege kirke

(Af tidligere sognepræst Ole Bak)

De, der har lavet kirkesølvet i kirken, er ligesom kirkens arkitekter, Inger og Johannes Exner, et ægtepar. Det er Johannes Exners bror, Bent Exner og hans kone Helga. Kirkesølvet opbevares i boksen i præsteværelset til daglig, men er fremme på alteret under gudstjenesten. Dåbsfadet er også af sølv, og det samme er den sjove spand til dåbsvand, som hænger i en krog under døbefonten. Og det er altså også lavet af Helga og Bent Exner

Foruden kirkesølvet har de to guldsmede også lavet korset på alteret. Jeg har hørt, at der skal være henved fire hundrede korsformer. Dette her er et perlekors eller gemmekors, på latin hedder perle gemma. Korset har tretten perler, der symboliserer Jesus og hans tolv disciple. Jesus i midten og disciplene omkring ham. Og sådan skal det være i en kirke: Kristus i centrum, og vi andre, hans disciple, skulle gerne befinde os lige rundt omkring ham. Jeg synes, det kors, trods dets lidenhed, er ret bemærkelsesværdig og meget smukt. Det tiltrækker opmærksomheden hos den der træder ind i kirken.

Det samme gør de knaldrøde sædebetræk, som bænkeene er betrukket med. 160 mennesker kan sidde ved siden af hinanden på disse bedårende røde hynder. Den røde farve har, sådan forstår jeg det i alt fald, den funktion, at sige til

den indtrædende (hvad enten han eller hun kommer til gudstjeneste eller bare går herind en almindelig hverdag for at samle tankerne og måske bede en bøn): "Sæt dig her, hvil dig lidt!" Og man kunne, ud fra det evangelium rummet er til for at formidle, tilføje: Her kræves intet af dig, kun fred skal være dig til del, mens du sidder her."

Mens vi er ved noget med farve på, så læg også mærke til kirkedøren, der er det eneste udvendige af kirken, som har farve, alt andet er enten sort, hvidt og gråt. Men døren er dybrød.

I kraft af sin farve påkalder sig den forbipasserendes opmærksomhed, og den taler også. Den siger: "Her skal du ind!"

Inden man går ind ad døren er ens blik sandsynligvis blevet tiltrukket af endnu en speciel ting ved Hald Ege kirke, nemlig korset på bronzealderhøjen på kirkegården. To og en halv meter højt er det. Mørkt og lidt urovækkende står det der og forkynder om ham, der døde på et kors for at sone verdens synd. For ti år siden brækkede dette kors ved roden i efterårsblæsten. Så kom tømreren i Ravnstrup en formiddag med et nyt, som konfirmanderne og jeg bar på vore skuldre op på højen. Det var en mærkelig oplevelse.

Gravhøjen, kaldet nissehøjen, var oprindeligt ødelagt af gravrøveri og pløjning, men blev gendannet i forbindelse med anlægningen af kirkegården. Korset på toppen er centrum i den kvartcirkel, som kirkegården består af. Gravene vender med fodenden frem mod korset, så man vil se op mod dette, når man rejser op på opstandelsens morgen.

Så skal vi her ind i kirken igen og se på det sidste nye, nemlig billedvævningen på forsiden af prædikestolen. Det er udført af billedvæver Ragnhild Øllgaard i Skræ ved Thorning til kirkens 25 års jubilæum i 1992. Det forestiller de fire evangelisters symboler Englen, Mattæus, løven, Markus, oxen Lukas og ørnen Johannes.

Her en kort historisk ekskurs om disse symboler

I begyndelsen af kirkens historie blev evangelisterne som alle bibelske personer afbildet i menneskelig skikkelse. Senere fik hver af dem et symbol, der gjorde det muligt at skelne dem fra hinanden, og til sidst trådte symbolerne i stedet for de menneskelige skikkelser.

Fordelingen af symbolerne var oprindeligt noget vaklende, men enden på det blev, at Matthæus blev betegnet med en engel eller et menneske rimeligvis, fordi hans evangelium begynder med et slægtsregister. Markus fik løven, fordi der i begyndelsen af hans evangelium står, at Jesus "levede blandt de vilde dyr". Lukas' symbol blev oxen, offerdyret, fordi hans evangelium straks fører læseren ind i tempelet. Johannes afbildes ved ørnen på grund af hans tankers ørneflugt.

Når de fire symboler hyppigt fremstilles med vinger, skyldes det muligvis et sted i begyndelsen af profeten Ezekiels bog, hvor fire vingede væsener bærer Guds trønvogn. En bibelfortolker fra det 2. århundrede har sammenlignet evangelisterne med disse fire væsner.

Evangelisterne med symboler, eller symbolerne blot, er meget almindelige som en del af den kunstneriske udsmykning af prædikestole i danske kirker.

Mens de tre andre kirker i dette pastorat, Dollerup, Finderup og Ravnstrup, er middelalderbygninger med mere end syv hundrede års historie bag sig, er kirken her jo ganske ung. Den indviedes den første dag i oktober 1967. Det var biskop Christian Baun, der foretog den højtidelige handling, centralskolens kor sang, og der var kaffebord på skolen bagefter.

Menighedsrådet havde, som der stod i kirkebladet, indbudt "enhver, for hvem 1. oktober er en glædesdag". Og det var dagen utvivlsomt for virkeligt mange i Hald Ege. Men særligt glade har helt sikkert de mennesker været, der direkte med deres egne hænder var med til at bygge kirken. Og det er så en anden helt speciel ting ved denne kirke: at byggearbejdet i vid udstrækning blev udført af sogneboerne selv, ulønnet.

Begrundelsen for at involvere sognets folk var for det første et ønske om at gøre det hele så billigt som muligt. For det andet ville man gerne på den måde samle en menighed på forhånd omkring kirken.

På grund af forskellige restriktioner måtte selvbyggerarbejdet kun foregå om aftenen og om vinteren. I alt 80 mennesker var med i arbejdet. Deriblandt et hold damer, som på skift kom med kaffe til arbejdsfolkene på byggepladsen.

Pinsenummeret af kirkebladet dette år prydedes på forsiden af et stort billede, der viste frivillige i gang med byggeriet. Bl.a. sås sognepræst Erik Ågård med pibe i munden og murske i hånden. Og inde i bladet kunne man læse følgende opfordring fra Dollerup menighedsråd: "Giv en aften om ugen til Hald Ege kirke."

Tårnet blev dog bygget af professionelle murere. Det rejstes som noget af det første. Og umiddelbart derefter måtte Erik Ågård svare på et spørgsmål i kirkebladet angående dets mærkelige omvendte tag: Hvorfor skulle det vende sådan? "Det er for at lyden fra klokken, der befinder sig inde i tårnet, bedre kan komme ud," forklarede Ågård.

I et af kirkebladene fra den tid var hovedemnet en husindsamling til finansiering af kirkens inventar. Hvert enkelt stykke inventar præsenteredes omhyggeligt med tillhørende prisangivelse. Døbefonten kostede f.eks. 450 kr. Dåbsfadet af sølv, der var den dyreste ting, kostede "3200 kr. inkl. oms", prædikestolen kostede 950 kr. osv. 26.561 kr. blev indsamlet på 20 dage i Nonbo, Hald Ege og Bækkelund. I alt blev der indsamlet godt 36.000 kr. til inventar, og det var

mere end nok.

I kirkebladets efterårsnummer 1969 offentliggjordes det endelige byggeregnskab for kirke og kirkegård. Hele molevitten kostede kun 449.590 kr. Det var jo ikke mange penge. Men at et kirkebyggeri er billigt burde egentlig ikke forbavse.

Det skulle være en selvfølge. Kirkens herre var fattig, da han vandrede på jorden, og han vil - så vidt vi forstår ham - hellere, at vi deler vores rigdom med fattige, fremfor at vi bruger dem til opførelse af dyre kirkebygninger.

Tagene er af grå bølgeeternit som på maskinhuse og kostalde, gitterspærerne i kirkerummet er af simpleste gran, murene af selvstøbte betonblokke, gulvene af billige slidstærke jernbanesveller og strandsten lagt direkte på byggegrundens sand, og de føromtalt røde hynder er hjemmesyede med klæde fra den militære klædefabrik til 37 kr pr. meter.

Jeg nævnte, at Hald Ege kirke blev indviet i 1967, men - og det er endnu en kuriositet ved den - den er faktisk blevet indviet en gang mere. I 1967 blev den nemlig "kun" indviet som kapel, der dog godkendtes til gudstjenestebrug. Tre år et halvt år efter indviedes den som kirke. Det skete søndag, den 16. maj 1971 ved - biskop Johs. W. Jacobsen.

Kirken var billig, men i een bestemt henseende sparede kirkekomiteen lykkeligvis ikke, idet man valgte nogle af "landets fineste kirkearkitekter", som der stod i kirkebladet dengang, Inger og Johannes Exner fra Århus til at lave tegningerne. De er ikke blevet mindre anerkendt siden.

Selvom man ikke er fagmand, kan ikke undgå at bemærke elegancen i det bygningsværk, som Exners her har skabt. Jeg er efter 17 år ved kirken stadig imponeret over det, som når man imponeres over store maleres eller billedhuggeres frembringelser. Bygningens eller retter: bygningernes lige linjer i kontrast til landskabets bløde former og egeskovens urolige silhuet er virkelig et smukt syn.

Hald Ege kirke i en julemåned. Under loftet engle lave af de små konfirmander. Adventskrans og juletræ. Prædikestolen med billedvævning på forsiden ses til højre. De røde betræk på bænkenene kan man også se. Loftskonstruktionen er også tydelig. Læg også mærke til alteret lavet af grove fyrretræsbjælker.

Link til [Hald Ege i almindelighed](#)